

Diplomová práce

Student : Mikuláš HORSKÝ

Obor : ČJ - RJ

Téma : Konceptualizace času v příslovcích a pořekadlech v česko-ruském plánu

Oponent diplomové práce : Doc. PhDr. Svatava Machová, CSc.

Posudek oponenta diplomové práce:

Cílem diplomanta je zjistit, jak je v češtině a ruštině konceptualizován čas v příslovích a pořekadlech. Diplomová práce (DP) je členěna do tří kapitol: Přísloví, pořekadla, rčení (s. 7 – 21); Teoretická východiska (s. 22 – 42); Konceptualizace času v českých a ruských proverbských rčeních sebraných na počátku 19. století (s. 43 – 68).

V první kapitole se diplomant zabývá prezentací přísloví, pořekadel a rčení ve výkladových slovnících, řeší některé česko-ruské terminologické problémy a ukazuje na některé slavistické přístupy k této tematice. Porovnání významů přiřazených těmto termínům ve slovnících i v dalších pracích je kvalitní. Nejednoznačné užívání termínů vede diplomanta k tomu, že bude užívat pro jejich souhrnné označení Mukašovského termínu *proverbských rčení*.

V druhé kapitole se diplomant zabývá teoretickými východisky slovanského konceptu času. Vymezuje východiska filozofická i lingvistická (kognitivně lingvistická). Z pohledu kognitivní metafory volí jako centrum svého zájmu metaforu *čas je pohybující se předmět* a pokusí se prokázat, že tato metafora je součástí slovanského kulturního konceptu času. Uvádí zvláštnosti slovanského konceptu času, který zachovává i některé představy z dob předvědeckých i předkřesťanských.

Ve třetí kapitole diplomant provádí kognitivní analýzu času v češtině a ruštině, jak se jeví na základě českých a ruských proverbských rčení shromážděných v Čelakovského Mudrosloví národu slovanského ve příslovích – nikoliv tedy na základě současných textů. Seznámil se s pojetím kognitivní metafory v pracích českých bohemistů i s pojetím Lakoffa a Johnsona; svou analýzu buduje ve shodě s nimi.

V závěru jsou velmi dobře shrnuty konceptualizace času jako linie, jako substance i jako lidské vlastnosti.

Diplomant se výborně orientuje ve filozofické i lingvistické literatuře související s jeho tématem, vyjadřuje se výstižně a kultivovaně. Oceňuji také kvalitní úpravu celé DP. Lze mu vytknout ne zcela pozorné závěrečné přečtení DP.

Otázky k obhajobě:

- Prosim o vysvětlení názoru, že *člověk nezachází se světem přímo, ale přeneseně, prostřednictvím jiných nástrojů: nikoliv doslova, ale 'básnický'*. (s. 5);
- Prosim o vysvětlení tvrzení: *Zde je vhodné připomenout nadšení, ... např. brýle pravdy, světové kolo, které by dnešní lingvistika nenazvala jinak než koncepty* (s. 11).
- Prosim o vysvětlení tvrzení: *...jazyk nevytváří pro označení časových vztahů nové výrazové prostředky, ale pouze určitý daný materiál (v našem případě např. předložky vyjadřující prostorové vztahy) formuje novým způsobem, tak, aby byly schopné vyjadřovat vztahy časové ...* (s. 30).
- Není standardní rozdělovat literaturu na literaturu citovanou a další bibliografii, kterou diplomant dále člení na prameny, literaturu články. Prosim o vysvětlení.

Doporučuji diplomovou práci Martina Horského k obhajobě.

Doc. PhDr. Svatava Machová

V ..... dne 24/4/2007

.....
podpis oponenta dipl. práce